

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani Zadrुžne zveze dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrto leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 25. decembra 1904.

Poštno-hran. št. 864.846

Vabilo na naročbo.

Z novim letom dospe „Narodni Gospodar“ v šesto leto svojega obstanka.

Nočemo se hvaliti z dosedanjimi uspehi, mi gledamo naprej in gremo naprej po poti, ki smo si jo zasnovali in spoznali za pravo.

„Narodni Gospodar“ je glasilo „Zadrुžne zveze“ — toraj je v zvezinem namenu označen naš program in ta naš program je: najti, rešiti, ojačiti in združiti vse gospodarske sile in tako ustvariti veliko, nepremagljivo gospodarsko moč.

Zvesto se bomo držali tega programa in ga brez vseh ozirov izvrševali, ker smo prepričani, da je to glavni predpogoj za obstanek naroda.

Svoje sotrudnike pa prosimo, da nas podpirajo tudi v bodoče; posebno pa še prosimo naše zadrugе in zadrugarje, da nas zalagajo s vsakojakimi poročili o zadrुžnem in splošno gospodarskem delovanju.

List izhajal bo kakor do zdaj, 10 in 25. vsakega meseca in bo obsegala vsaka številka 16 strani.

Cena listu je:

za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrto leta 1 K.

Člani zadrug, ki so članice „Zadrुžne zveze“ dobivajo list na leto za 3 K.

Člani „Zadrुžne zveze“ dobivajo list brezplačno.

„Narodni Gospodar“ se naroči pri „Zadrुžni zvezi“ ali pa pri bližnjem poštnem uradu.

ZADRUGA

Naše zadrugištvo v l. 1904.

In spet je minulo leto.

V času, ki hiti trdnimi koraki naprej, pomeni jedno leto pač le majhno dobo.

A vajeni smo, da koncem vsake take dobe postojimo, pogled nam sili nazaj in enkrat še vidimo vse, kar smo v ravno preteklem letu doživeli, veselo in žalostno, — kar smo dosegli, kar nam je spodelovalo — in če vzamemo na pomoč merila vrednosti, imamo pred očmi tudi že bilanco, ki nas more navdajati s ponosom ali pa s srdom — če ne z bridkostjo.

Ker smo zadrugarji — i. s. pravi pa ne pseudo-zadrugarji, kaže nam pogled v leto 1904 zadrugištva, — in ker smo slovenski zadrugarji, in nam bije srce za naš narod morda urneje, kot tistim čvekarjem, ki pri vsaki priliki in nepriliki preobračajo oči a pri tem pozabijo, da obstoja „narodno gospodarstvo“ iz dveh besed in ne temelji na frazah, temveč na neizprosni dejstvih, vidimo v prvi vrsti slovensko zadrugištvo — in če se pri tem ustavi naš pogled bolj pri zadrugištvu, ki je zbrano v „Zadružni zvezi“, je to pač samo ob sebi umevno.

V l. 1904 se na Slovenskem število zadrug ni ravno znatno pomnožilo; ustanovilo se je krog 30 zadrug — med temi več kot polovica posojilnic.

Največ novih zadrug se je ustanovilo po prizadevanju „Zadružne zveze“ v Ljubljani.

Ker je ustanovitev zadrug velevažna in največkrat temelj vsega njenega delovanja, posvetila je „Zadružna zveza“ ravno ustanovljanju zadrug veliko pozornost.

In njeno glavno načelo pri tem je, se najprej prepričati, jeli zadruga potrebna in mogoča.

Na Slovenskem je še toliko krajev, kjer so zadruge potrebne

in kjer bi uspevale — in takim krajem „Zadružna zveza“ zelo rada pomaga, le oglasiti se je treba.

Če pride do ustanovitve, skrbi „Zadružna zveza“, da se v dotičnem kraju pomen in namen zadrug, pa tudi vse dolžnosti članov itd. itd. pojasni.

Potem priredi vse vloge na oblasti, bodisi za registriranje nove zadrug, bodisi za priznanje pristojbinskih olajšav itd.

Novi zadrugi preskrbi vse tiskovine, knjige, blagajno, posojilnicam da za prvi uradni dan otvoritveni kredit do K 5000 — pošlje svojega uradnika itd., mlekarjam poskrbi vse stroje itd. itd.

Tako je delala „Zadružna zveza“ v l. 1904 in tako bo delala tudi v bodoče.

Na Slovenskem imamo koncem l. 1904 okroglo 480 zadrug, od teh okroglo 260 posojilnic in 220 drugih zadrug in sicer na

Koroškem	31 zadr. od teh 27 pos.
Kranjskem	240 „ „ „ 139 „
Primorskem	106 „ „ „ 40 „
Štajerskem	99 „ „ „ 52 „

480 slovenskih zadrug t. j. lepo število, a tudi velika gospodarska moč.

Ako pa še prištejemo našim zadrugam hrvaške zadrug na Primorskem in v Dalmaciji, ki so že itak zvezane s slovenskim zadrugištvom — in kojih je okroglo 125 — od teh 80 posojilnic — vidimo, da imamo koncem l. 1904 — 600 zadrug od teh 340 posojilnic.

Ako bi bile vse te zadrug združene v jedni zvezi, tvorile bi veliko gospodarsko silo.

A za te zadrug obstoji celih 5 zvez; seveda se more vpoštovati kot osrednja zveza samo le „Zadružna zveza“ v Ljubljani, ki je tudi najmočnejša in najbolj urejena zveza.

Zadrug same razvidajo, da le tedaj, če so vse združene v „Za-

družni zvezi“ tvorijo veliko moč, zato pa število zadrug „Zadružne zveze“ zmirom raste in znaša koncem leta 1904 — 235 zadrug. Ker pa je prijavilo še kakih 100 zadrug svoj pristop, ki pa še formalno ni do cela izpeljan — naraste število zadrug na 335.

Leto 1904, bilo je za zadrugištvo prehodno leto. Revizijski zakon je stopil v veljavo; zadrugištvo prešlo je na podlago, ki jo je prinesel revizijski zakon.

Ta podlaga mogla bi utrditi avtonomijo zadrugištva — a v nekaterih deželah jo je nesrečni § 14 revizijskega zakona vpregel v jarem birokratizma pri deželni odborih — in vse lepe besede o samopomoči, o gospodarski prostosti, morajo utihniti — tako dolgo, da zadrug same spoznajo vrednost avtonomije in se otresejo vsakega birokratizma.

Velika sreča za slovensko zadrugištvo je, da nas pustijo deželni odbori v miru; se najdejo sicer tudi pri nas kratkovidneži, ki pri vsaki priliki javkajo po sponah birokratizma — a taki ljudje pač ne smejo govoriti o zadrugištvu in njihov glas tudi ne sega do neba — saj deželni odbori se ne brigajo za nje.

Če bi bilo naše zadrugištvo v rokah pojedinih deželni odborov, bil bi naroden pomen vsega zadrugištva uničen, ker smo Slovenci tako srečni, da smemo oz. moramo bivati v tolikih deželah.

Z obligatorično revizijo na podlagi revizijskega zakona se je začelo.

„Zadružna zveza“ je odredila, da mora biti prva revizija posebno stroga, ker le tedaj se dobi prava slika o stanju zadrug; in če stanje zadrug ni dobro — in tudi ni upa, da se zboljša — pa proč s takim bolanim organizmom — in v kratkem času lahko nastane

v istem kraju nova zadruga na zdravi podlagi.

Revizija bo mogla spraviti v pravi zadrugi tir tudi mnoge zavode v Avstriji, ki so sicer ustanovljeni na podlagi zadrugnega zakona in so tudi prav mogočni — a s zadrugištvom nimajo nobenega stika in splošno nobenega zadrugnega namena.

Kar se tiče slovenskega zadrugištva, ki je že zbrano v „Zadrugi zvezi“ mora vsakdo priznati, da se je v l. 1904 močno razvilo in, kar je največjega pomena — na znotraj utrdilo.

„Zadrugi zveza“ sama pa lahko reče, da še v zgodovini njenega obstanka ni bilo tako važnega — in z veseljem rečemo — uspešnega leta — kakor ravno l. 1904.

„Zadrugi zveza“ se je v letu 1904 prerodila; s prejšnje „Gospodarske zveze“ nastala je moderno urejena zveza, kar se ji povsod — in še celo doma — pripozna.

Po tej zvezi prišlo je slovensko zadrugištvo in splošno slovensko gospodarstvo v dotiko s svetom.

Preporod zveze se je izvršil precej gladko, če ravno so razni neprijatelji zveze in zadrugištva in pa čudni psevdo-zadrugetarji hoteli preporod preprečiti.

Naravna posledica preporoda je bila ustanovitev nove „Gospodarske zveze“, ki izvršuje vse trgovske oz. blagovne posle, bodisi, da nakupuje za svoje zadrugete vse potrebščine, bodisi, da spravlja za svoje zadrugete in člane njih pridelke v denar.

„Zadrugi zveza“ prejela je v l. 1904 od c. kr. ministerstva za notranje zadeve revizijsko pravico, s čim je zadobilo njeno revizijsko delo zakonito podlago.

In zdaj gledamo mirno v bodočnost, ker vemo, da smo na pravem potu, in dobro pripravljeni za svojo veliko delo v prid našega naroda.

Pomanjkanje krme vsled suše.

Pač nikdo, ki razmere na Kranjskem količkaj pozna, ne more resnobno trditi, da na Kranjskem ni pomanjkanja krme vsled suše.

Na podlagi poročil, ki smo je prejeli iz prizadetih krajev, smo se potegovali, da bi od tistih K 500.000 tudi kranjski kmetovalci dobili nekaj pomoči, — saj vemo, da jim je suša — in po nekod še tudi deževje — uničila krmo.

A naši dobri volji in našemu prizadevanju in pa pomanjkanju krme so oporekala poročila, ki so došla na Dunaj od neke druge strani; od tiste druge strani se je reklo, da imamo na Kranjskem preveč krme — a ne premalo.

Ker smo se obrnili takoj do c. kr. poljedelskega ministerstva — in na podlagi dokazov poprosili, da se ozira tudi na kranjske kmetovalce, — pa še do zdaj nimamo rešitve, ne moremo dati nikakih pojasnil in navodil.

Svetovali bi pa prizadetim krajem, posebno istim, kjer že zdaj ni krme, da potrkajo pri svojih okranjskih glavarstvih, ali pa kar pri deželni vladi — ker se nadejamo, da pride potem na Dunaj potom političnih oblasti vendar le poročilo, da je na Kranjskem pomanjkanje krme.

Voda, zrak in svetloba pri mlekarstvu.

(Piše: A. Pevc.)

(Konec)

Predno pridem na drugi članek, omenim naj še vodo za napajanje živine. Znano je vsakomur, da je organizmom zdrava le čista, prozorna voda, ki nima ne duha ne kacega okusa. Pri tem bi vprašal marsikakega živinorejca, je-li bi pil on vodo, katero mora piti njegova krava, njegov vol? Menim, vsakdo bi naredil velike oči in me vprašal ali se mi meša. Toda glej, mar nima krava ali drugo živinčce jedno in isto sestavo trupla,

kakor jo imaš ti, mar ni tudi tvoje živinčce rado zdravo, kot ti? zakaj mu nudiš potem dan za dnevom tako nesnažno, smrdljivo, kužno vodo, ki se steka od gnojnice ali še od slabšega. Pri nas je v navadi imeti pri hlevu lužo za slabšo porabo: ko bi se te lepo sezidale in bi se napeljalo vodo od strehe v nje, lahko bi služile za napajanje živine, dasiravno ne narbolj priporočljive; večinoma so pa te le izkopane jame, v katere se skozi zemljo filtrira vsa voda od bližnjega gnoja i. t. d. Ker je pa glavna sestojina v mleku voda, povprečno 85 %, je samo ob sebi umljivo, da bode vplivala na mleko voda, s katero se napaja živina. Splah je dokazano po preizkušnjah strokovnjakov, da je prvi pogoj, ako hočemo imeti trpežno mleko, preskrbeti kravam svežo zdravo vodo. Jaz sem to doznal iz lastne izkušnje: n. pr. vsak bode vedel, da se mleko more pri temperaturi sobe zdržati nespremenjeno po leti 18 ur, po zimi 24 ur; meni so se pripetili slučajji, kjer se je mleko, kojega sem čez noč, povprečno 7 ur, pustil v širokih odprtih posodah, do zjutraj popolnoma skisalo; in to se je godilo redno, ako ga nisem zvečer nizko shladil in postavil čez noč v vodo. Zato se ni čuditi marsikateri mlekarji, da se mleko kisa, in se išče vsakovrstne vzroke, samo tistega ne, ki je pravi. Ako ni mleko zdravo namolzeno, ne pomagajo nič ne filtri ne narvečja snaga pri odpošiljanju: edini pripomoček sta v teh slučajjih pasteriziranje oziroma uničiti z vročino škodljive glivice, ali pa jim onemogočiti delovanje z nizkim hlajenjem. Splah v vsaki mlekarški zadrugeti morala bi biti skrb vseh zadrugišnikov popraviti staro ravnanje s živino, in omogočiti s zboljšanjem krme in pitne vode povzdigo domače živinoreje kakor tudi mlekarstva. Ni dosti, ustanovljati zadrugete in obdelati tisto malo mleka, kar ga kmet notri prinese; pri vsem treba je

meriti na višji cilj, na izobrazbo udov v živinoreji; razjasniti jim je treba, kako se da staro pre-krojiti, in narbolje novosti izbrati. Treba je, da udje, predstojništvo in strokovni izobraženci skupno delujejo v splošno korist. Morajo se spoznati razmere domačinov in naroda sploh, in na podlagi teh naj učitelj vredi svoje učenje.

b) Zrak.

Kakor voda, je tudi zrak pri raznih izdelkih mleka različen. zato bomo pogledali na zdravi vonj najprvo v mlekarnah, ki odpošiljajo mleko, potem v maslarnah in sirarnah.

Pri odpošiljanju mleka je skrb mlekarnarja, donešeno mleko shladiti in ob enem prezračiti, s tem, da teče kot tanka prevleka po cevah hladilnika. V takih zadrugah skrbi naj se, da bode že v hlevih pri živini zrak kolikor mogoče čist, zlasti med molžo; saj se bo s tem marsikateri vrč mleka manje skisal, kot se sedaj. Hladilnik mora stati sredi delavnice ali v tacem kraju da se zrak stalno menjuje. Pri nas jih vidimo narvečkrat v kaci kotih in mnogokrat še tako čudno vrejeno, da se jih le s težavo zamore čistiti: ob enem so splošno v rabi cevni hladilniki z posodo za led. Ne bodem tu razpravljati, kake so za priporočati, toda omenim le, da je snaženje cevnatih hladilnikov zamudno, ker se le s trdom zamore čistiti te mnogobrojne kote, tako med cevi, kot pri stojalu. In res sem marsikje opazil, da mesto čistega zraka vlada zelo neprijeten smrad pri taci hladilnikih, povzročen od kvarjajočih se ostankov mleka po raznih kotih. Ker se narvečkrat postavijo k zidu, je ta popolnoma prevlečen od maščobe, povzročene od škropljenja mleka: polagoma se naredi še lepa rudeča ali drugačna barva, tako da so prave smrdljivo duhteče rožice mesto dobrega zraka.

Marsikdo se bi jezil nad mlekarnjevo nemarnostjo, jaz pa ne,

temveč bi nasvetoval predstojnikom in bolje tudi monterju, naj bodo tudi pri nas stroji tako nastavljeni, da je hitro in lahkotno zdržati pravilno snago. Ako hladilnik že mora stati pri zidu, ne bojte se tedaj teh malo stroškov, in naj bode zid prevlečen primerno na debelo s kako porcelan-barvo, oljnata barva se hitro olušči, in ravno tako se obdrgne tudi cement in zraven je nemogoče preprečiti, da bi se mleko ne vsedlo po malih luknjicah, in tako povzročalo smrad. Sploh naj se mlekarnar res z moderno opremo vrejujejo in ne samo slepo verjeti fabrikantom, in vzeti za novo, kar je drugod že zastarelo.

Ako pogledamo nadalje, opazimo, da mora biti snažilni prostor kolikor mogoče stran od hladilnikov: vrči namreč pridejo iz mesta domov z prav kužno smrdljivimi ostanki mleka, in mora ta smrad najti svojo pot zunaj mlekarnarje. Tudi na to pri nas malo pazimo, meni se je celo pripetilo, da sem dobil vso pripravo, jarin za snaženje z napeljšano vodo in paro prav tikoma hladilnika, tako da se je moralo v enem hladiti mleko in zraven prati smrdljive vrče. Ko sem opozoril predstojništvo, da ni tam prostor za to, sem dobil v odgovor, da je monter že prav vredil, in ostalo je po starem, ker vsakemu drugemu naši ljudje več verjamejo, kot pa istemu, ki stroko razume. Sploh se pa enacemu ni čuditi, ker pri nas mora fabrika učiti, kako se maslo dela in mleko odpravlja, in prodajalec preskuša svoje stroje, seveda vedno, kakor njemu kaže. Zato je po Avstrijskem mlekarstvu še na primerno nizki stopinji, ko v celej monarhiji nimamo nesebičnega preskuševališča za to stroko, vse je odvisno od dunajskih židov.

V poletnem času, ko pritisne vročina, se mora mleko na hladilniku shlajeno shraniti v ledenici ali v mrzli vodi do pošiljatve. Te prostore za shrambo mleka

moralo bi se vrediti za svoj namen, in poskrbeti, da se ne nahaja mleko v kakem smradu; vrčev namreč ne smemo nikdar hraniti hermetično zaprtih, pač pa skrbeti, da pride zunanji zrak vedno v dotiko z mlekom. Ker v vsakem slučaju je bolje, da delujejo v mleku one glivice, ki zraka potrebujejo, kot brezračne glivice; to je lahko marsikdo opazil, zlasti pri mleku, pasteriziranim pri višjih stopinjah gorkote, da ima mleko zelo zopern duh, ako čez več ur odpremo hermetično zaprt vrč. Ako ni mleko zraven tega še nizko shlajeno (najmanj 10° C) se v zaprtem vrču zaduši, ozir. skisa. Te in druga opazovanja vsakega lahko prepričajo, da je mleku potreben zrak, toda zvež neukužen zrak in bi morala temu posvetiti posebno pozornost posebno predstojništva.

Jednako velik vpliv ima sveži zrak na kakovost in trpežnost presnega masla. Glede ravnanja z mlekom in smetano zadostuje že omenjeno, ker se hladijo potom hladilnikov. Za prostore pa, kjer se obdelava in hrani maslo, se predpisuje dobivati zrak in svetlobo le od severa, in bi naj bila zato narejena okna le na severni strani. Meni sedaj ni ravno natančno znan vpliv raznih vetrov na mlečne izdelke, ter zato ne morem razložiti, zakaj te zahteve. To je gotovo, da so jedni vetrovi bolj suhi, drugi bolj vlažni, ter zato razne stvari sedaj bolj, sedaj manje izhlapevajo, kakor pridejo v dotiko z jednim ali drugim zrakom. Tudi je zrak od severa bolj čist, hladen in toplina bolj enakomerna: kar vse močno vpliva pri obdelovanju masla.

Hraniti bi se pa moralo maslo dobro stlačeno v brezračnih posodah. Tako se da na primeren način ohraniti maslo cele mesece skoraj nepokvarjeno v okusu in sestotini, tudi je navada v mlekarnah, kjer se dnevno pridela več stotov surovega masla in kjer

se s pridelovanjem drugih mlečnih izdelkov ne pečajo, po leti v času, ko ima presno maslo zelo nizko ceno, istega ohraniti do časa boljše kupčije. Pri nas se to ne bo pripetilo in za naše razmere je tudi bolje obdelati v tem času mleko v sir. Popolnoma neumestno pa je, hraniti maslo kar tako v malih kosih 14 dnij in več, v nadeji, da se bode oglasil v tem času kak dober kupec in se bode stareje maslo z pinjencem predelalo in prodalo. Kot shramba za maslo rabi pri nas večinoma ledenica ali druga hladna klet, brez pomisleka je-li je ondi zrak za to. Ker maslu škoduje ne samo smrdljivi zrak (kakor je največkrat po naših ledenicah), temveč tudi presuhi, kakor prevlažni zrak; v prvem zgubi presno maslo na teži in se stavi, v drugem pa začne plesniti. Sploh bi bilo želeti, da bi se vse naše mlekarne pridružile zvezi, na ta način bi se produkcija lahko porazdelila in ob času slabe kupčije za maslo, kaj koristnega vkrenilo. (Za mlekarske zadruge, ki so pri „Gospodarski zvezi“ ta zveza na tak način že skrbi — Prip. ured.)

V sirarnah, katerih je pri nas malo v jeseni in čez zimo, toda veliko na pomlad in poleti, bomo le pregledali zrak v kleti. Kaj natančnejega o stroki i. t. d. bomo omenil kasneje: tu se držimo le svojega predmeta. Najprvo omenim, da je pri nas težko in marsikje popolnoma nemogoče doseči popolen sir, to je po volji vsem zahtevam koje se stavi nanj od kupovalca (govorim le od sirov po Ementalskem načinu delanil). Ne samo, da še naši živinorejci niso za pravilno ravnanje pri živini in mleku dosti izobraženi, tudi dobrih sirarjev nam manjka; glavno pa je, da nimamo nikjer prave sirarne. Kakor znano, zahteva Ementalski sir prvi čas (to je čez 10—14 dni potem ko je vzeti iz preše in osoljen) bolj suhega in gorkega prostora, kjer naj izvrši

svojo premembo (vstajenje, Gärung) in napravi luknje: za tem se prenese v bolj vlažno in mrzlo klet. Radi tega so se v raznih mlekar nah porabili za drugo rabo namenjeni prostori za sušilnico sirov: v to mnogo deluje tudi naš deželni sirar. Toda jaz bi stavil pri tem ta-le pomislek: je li pri nas bolj potrebno, da ima sir velike luknje, ali da se nam kolikor manje sira pokvari. Menim, da ne boste mnogo dražje sira prodajali v prvem slučaju, a v drugem je že marsikak hleb sira šel v nič radi teh sušilnic. Največje prijateljice gorkega vremena in zraka, ki izpuhteva iz sirov, so gotovo muhe in drugi mrčesi, ki si zato radi preskrbijo na teh stanovanje in hrano za mladi zarod.

V kleti se mora paziti, da se zrak in toplota prehitro ne menjavata, zlasti v jeseni in v mrzlem času sploh, ko imamo dneve primerno gorke, a ledene noči, bi se moralo ovirati jednako menjavanje v sirni kleti. Radi tega se namreč rado pripeti, da se gorenja skorja sirov preveč vtrdi in vsuši, mejtem ko je notranji del sira bolj mehak in vlažen; sir tedaj razpoka, provzročivši ne malo škode.

Tudi prevlažna ali presuha ne sme biti klet, da nam siri ne plesnovajo ali pa prehitro sušijo. Ako je zrak prevlažen, tedaj je dobro potresti tlak s subim žaganjem ali s slamo; v kote in najbolj mokre prostore se potrese ali postavi široko posodo z neugašenim apnom; tudi oglje se priporoča. Ako je pa klet presuha, tedaj se tlak poškropi z vodo, ali napeljajo cevij ki puščajo vodo. Omenim še, da se pri siru ne sme shranjevati krompir ali kaj enacega, kar se premnogokrat pripeti zlasti v začasnih sirarnah, kakor tudi ni priporočljivo shraniti na razne načine delane sire v jedni kleti. Tudi tu imajo svoj vpliv posebno glivice, katere so pri kakovosti sirov različne v naravi, številu in delavnosti; zato morajo samo ko-

ristne glivice nasičati zrak in one, ki siru najbolj prija, ako hočemo dobivati kaj vreden izdelek, in to se doseže le, ako skozi dolgo let klet samo za en namen rabimo.

c) Svetloba.

V kratkem bodem pojasnil še tu nekaj napak, ki jih najdemo v tem oziru po naših mlekar nah; te se največkrat zakrivi pri stavbah. Ako zidate nove mlekarne, stavite in razdelite vse tako, da bode odgovarjalo vsem zahtevam moderne tehnike mlekarstva.

Svetloba oziroma solnčni žarki so velicega pomena v naravi: oni so dobroti in zdravi po leti, škodljivi v prvej pomladi; njih učinek uničuje in oživja, zato se morajo znati uporabljati.

Na solncu ne morejo nikake glivice vstrajati v življenju. Zato naj bodo vsi prostori, kjer se snaži posodo in sploh prostor, ki se dnevom najbolj onesnaži, kolikor mogoče solnčevi; edino ti prostori, kateri so sprejemalnica, delavnica, v večjih mlekar nah tudi kurilnica, naj dobivajo naravnost solnčno svetlobo: vsi drugi prostori, shramba za smetano, maslo in sir, naj pa imajo malo svetlobe, vendar narbolji zrak.

Pri nas imamo radi, da je prostor, kjer se obdelava maslo, svetel, in sicer zato, da se slučajna nesnaga ali smet v maslu lahko odstrani, in se oddaja res prijavo blago: tudi pinja in gnetilnik se dalje časa nov ohrani. Toda skrbite, da bode vse snažno delano, pa bode izdelek tudi snažen: svetloba ni maslu še nikdar koristila. Zato naj se pazi pri stavbah, da ne bode lepo jutranje solnce prisijalo skozi velika okna moderne mlekarne na pinjo, ko se maslo dela, na gnetilnik, ko se gnete, in na mizo, ko se zavija; meni se je to pripetilo, in sicer v celotno novo stavljeni mlekar ni.

Omenil sem že drugje, da v takem slučaju maslo ali nekako obledi, da je popolnoma belo, ali pa dobi umazano-rumenkasto, sko-

raj zoperno barvo, in postane okus v kratkem času žaltav, enak loju. Maslu najbolj škodljivi so vijolčasti in modri žarki, najmanje pa rudeči ali rumeni, ako ne morete stavbene napake drugače popraviti, stavite zato v okna teh prostorov mesto navadnih rudeče šipe, ki mnogo več ne stanejo, a koristile bodo gotovo. Najbolje je pa, da so shramba in prostori, kjer se maslo dela, bolj temni in dobivajo svetlobo od severa, na največjo snago so mora tembolje paziti.

Kleti za sir se priporoča imeti ali celotno v zemlji, ali na pol, da dobivajo vsaj nekaj malega dnevne svetlobe. Ako jih imate nad zemljo, tedaj storite najbolje, da okna popolnoma zazidate. Koliko manj sira bi se bilo v naših sirarnah spridilo radi červiakov, ako bi se ta nasvet spolnoval. Res da so že mreže v oknih dobre ovire za muhe, vendar pridejo te še skozi vrata v klet, in tedaj jim mreže ovirajo odlet in tako so prisiljene, se naseliti v kleti. Narbolji in edini pripomoček (in to zlasti za naše mlekarne, ki navadno ne morejo vselej, radi pre-malega obsega vstreči vsem zahtevam stroke), zoper ta sitni in škodljivi mrčes je popolna tema v kleti. Saj svetilke in petrolej ne stanejo ravno veliko, a v primeri z škodo, ki jo lahko imamo od muh, so stroški za to razsvetljavo ničevni.

Natančneje bodem omenil o posameznih tu navedenih napakah tudi v kasnejših črticah. Tu sklenem z željo, da bi navedene črtice prinesle vsaj malo koristi našim mlekarjem. Prvi in nikdar zanemarjeni cilj nam mora biti: napredovati v delovanju in v dohodkih, ker le, ako se vstreže vsem zahtevam sedanje mlekarske tehnike, smemo upati na izvrstne izdelke in s tem boljše ceno. Na to se ne smemo ozirati, ako mlekarska stroka tudi v boljih avstrijskih mlekarjarnah nima narboljega vspeha, zlasti, ko še ravnateljji

mlekarskih šol hočejo n. pr. doseči najfineje presno maslo iz nepasterizirane smetane itd., ideje, ki so drugod že zdavno opuščene.

Mi se ozirajmo sami nase in z dobro organizacijo skrbimo, da naši izdelki dosežejo najboljšo kakovost.

Denarni promet.

Na tekoči račun so nam vposlale sledeče zadruge:

Gosp. Zveza	(8. 12.)	K 15000—
Št. Jernej, slov. p.	" "	3500—
P. Gradec, h. i. p.	" "	1200—
Gorje, km. dr.	" "	115.15
Kropa, žreb. zadr.	" "	31.77
" " "	" "	2.54
Senožeče, h. i. p.	" "	1300—
Dragomlje, ml. zad.	" "	130—
Sv. Križ p. K., pos. (9. 12.)	" "	5000—
Mošnje, h. i. p.	" "	1000—
Tržič, " " "	" "	1000—
Gosp. Zveza, (10. 12.)	" "	4300.44
Šebrelje, pos.	" "	5000—
Št. Rupert, h. i. p.	" "	5000—
S. Križ p. L. " " "	" "	1000—
Kropa, žreb. zadr.	" "	34.70
B. Bistrica, h. i. p.	" "	4500—
Sorica, " " "	" "	550—
Št. Peter, " " " (11. 12.)	" "	6200—
Trnovo, " " "	" "	3000—
Kanal, okr. pos.	" "	3000—
Žiri, h. i. p.	" "	2000—
Kropa, žreb. zadr.	" "	40.63
Črnič, p. i. h.	" "	1000—
" km. dr.	" "	400—
B. Bistrica, h. i. p. (12. 12.)	" "	2200—
Z. Besnica, " " " (13. 12.)	" "	1200—
Starigr. dr. za št. iz.	" "	4500—
Beram " " "	" "	2000—
Rovte, h. i. p.	" "	800—
Kropa, žreb. zadr. (14. 12.)	" "	69.26
Preddvor, h. i. p.	" "	114—
Rova, " " "	" "	800—
Laško, " " "	" "	500—
Češnjica, " " "	" "	3000—
Semič, " " "	" "	1000—
" " " "	" "	1000—
" " " "	" "	500—
Krka, " " "	" "	1000—
B. Bistrica, " " "	" "	5100—
Horjul, " " "	" "	800—
Trnovo, " " " (15. 12.)	" "	1000—
Gosp. zveza	" "	3432.61
Križevci, " (16. 12.)	" "	3000—
Senožeče, " " "	" "	600—
Št. Jur p. K. " " "	" "	600—
P. Gradec, " " "	" "	400—
Horjul, " " "	" "	800—
Kazaze, " " "	" "	300—

Sorica, h. i. p. (17. 12.)	K 600—
Borovnica " " "	" 1200—
Kropa, žreb. zadr.	" 51.59
V. Lašče, h. i. p.	" 600—
Gorica, cent. pos.	" 20000—
Trnovo, h. i. p.	" 2000—
Jesenice, " " "	" 1500—
Horjul, " " "	" 1000—
Leskovica p. Gor-jav., h. i. p. (18. 12.)	" 600—
Sv. Kunig., " " "	" 2000—
Idrija lj., " " "	" 2037.24
Cerklje, " " "	" 5000—
Št. Jernej, sl. pos.	" 3000—
Sl. Gradec km. zad.	" 100—
Rob, h. i. p. (19. 12.)	" 1000—
Idrija, lj. " " "	" 1000—
B. Bistrica, " " "	" 1000—
Črnič, " " "	" 1000—
Vojsko, " " "	" 400—
Kropa, žreb. zadr.	" 110.70
Gosp. zveza (20. 12.)	" 4261.99
Kranjskag. pos.	" 1000—
Leskovec pri Krškem, h. i. p.	" 1000—
Struge, " " "	" 2800—
Št. Jur o. j. ž. " " "	" 1000—
Kropa, žreb. zadr.	" 229.61
Trnovo, h. i. p. (21. 12.)	" 5000—
Rogoznica, seo. bl.	" 3900—
" " "	" 1954—
Kropa, žreb. zadr.	" 119.91
Leskovec pri Krškem, h. i. p.	" 500—
Rovte, " " "	" 1000—
Gorje, " " "	" 3000—
Senožeče, " " "	" 700—
Trnovo, " " " (22. 12.)	" 2000—
P. Gradec, " " "	" 600—
Sv. Jak. o. S. " " " (23. 12.)	" 1200—
Čatež, " " "	" 2300—
Mošnje, " " "	" 500—
Beram dr. z. št. i. z.	" 2000—
Bloke, h. i. p. (24. 12.)	" 2000—
Čatež, " " "	" 50—
Sv. Križ p. L. " " "	" 2000—
Smlednik, " " "	" 105—
Češnjica, " " "	" 1500—
Šebrelje, " " "	" 1000—
Tomaj, " " "	" 1000—
Ložkipotok, " " "	" 1000—
Šmartno, " " "	" 110.90
Zagradec, " " "	" 2000—
Selca, " " "	" 3000—
Čatež, " " "	" 150—
Rovte, p. i. h.	" 1000—
Hrenovice, h. i. p. (25. 12.)	" 2000—
Preska, " " "	" 71—
Št. Janž, " " "	" 500—
Kanal, okr. " " "	" 5000—
Rovte, p. i. h.	" 292.36
Zg. Tuhinj, h. i. p.	" 1500—
Št. Peter, " " "	" 3830—
Kandija, " " "	" 3500—

P R E G L E D

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov za mesec november 1904.

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Baderna	7746	08	7230	87	14976	95	4291	15	—	—	6640	40	820	24	76
Beram	8463	29	4603	74	13067	03	4226	—	80	—	80	—	122	24	?
Blagovica	4130	20	4306	60	8436	80	3700	—	3206	60	1100	—	—	—	150
Bled za blejski kot	11106	67	7084	54	18191	21	4910	—	3384	54	3700	—	3500	—	115
Bloke	19313	52	19298	38	38611	90	5183	30	8892	26	2200	—	2480	—	1304
Boh. Bistrica	18920	87	18173	02	37093	89	11824	61	3730	—	5610	—	160	—	53
Borovnica	11435	80	10847	63	22283	43	6330	—	2569	25	2855	—	1113	—	244
Buzet ?															
Cerklje	26810	36	20973	23	47783	59	10135	—	5382	04	1600	—	8110	—	212
Cerknica	21482	—	17968	88	39450	88	13424	—	12518	54	3380	—	1046	—	522
Cerkno	111057	75	116264	57	227322	32	13659	92	12504	60	8840	—	4995	78	?
Col	2703	20	2350	71	5053	91	2096	80	200	—	400	—	400	—	28
Češnjica	7157	30	7168	85	14326	15	4862	—	1424	02	200	—	2220	—	158
Čatež	7353	18	7210	50	14563	68	4194	—	750	—	3000	—	108	50	58
Črni vrh	6314	10	6547	03	12861	13	5259	50	2344	62	650	—	625	—	175
D. M. v Polju	639	72	520	—	1159	72	610	—	—	—	—	—	—	—	20
Dobropolje	21344	92	19167	48	40512	40	15799	25	10837	86	7645	96	3862	—	+3
Dubrovnik	40300	89	40170	27	80471	16	5534	06	805	98	9980	—	6974	—	342
Dobrunje ?															
Domžale	1894	20	4437	43	6331	63	1703	60	1735	15	2700	—	60	—	176
Draga	4963	26	4954	75	4963	26	4850	—	100	—	—	—	—	—	91
Frankolovo	5112	95	4345	23	9458	18	966	46	2182	—	2133	—	1957	53	156
Fara pri Kostelu	585	—	600	—	1185	—	570	—	—	—	600	—	—	—	+1
Gojzd	2679	50	2579	50	5259	—	2162	—	170	—	400	—	200	—	43
Gore	3854	87	3709	04	7563	91	2228	39	2255	59	1350	—	890	—	72
Gorica cent. pos.	222987	83	227115	73	450103	56	65586	23	47182	97	16782	65	27721	84	877
Gorje	8031	90	10587	70	18619	60	6083	37	3532	41	1958	73	640	—	294
Horjul	13980	23	13212	07	27192	30	6733	50	3631	69	3443	94	1729	60	299
Hrenovce	2931	41	2636	49	5567	90	2150	—	106	75	200	—	580	—	?
Idrija	14000	88	13042	95	26086	90	4472	83	3462	84	8440	—	86	82	94
Ig	19160	03	21071	29	40231	32	4205	86	3615	97	13380	—	1805	77	194
Izlake	5440	19	3552	29	8992	48	4160	—	2419	—	1100	—	1174	—	194
Jesenice	15550	37	15155	66	30706	03	7923	—	5000	80	5610	—	250	—	+1
Kamnik	37110	41	33141	13	70251	54	18501	58	22803	91	9133	70	6702	21	755
Kanal	11851	05	10684	59	22535	64	5926	—	2960	90	7700	—	3562	20	+5
Kandija	39867	09	45095	57	84962	66	19895	86	13394	10	31360	—	1361	99	1110
Kazaze ?															
Knežak	6375	24	5409	92	11785	16	3180	—	3000	—	2400	—	100	—	111
Kosana	10135	08	10700	—	20835	08	5371	30	3426	06	3270	—	1220	66	377
Kranjska gora	9049	06	8195	21	17244	27	4145	—	1413	55	2720	—	4760	—	270
Križevci	86631	09	81983	67	168014	76	59642	38	38431	60	39050	—	6299	72	229
Krka	5408	94	7278	21	12687	15	5373	64	771	52	1800	—	—	—	29
Lasko	6770	37	3937	92	10708	29	4503	—	1727	86	400	—	1987	20	327
Leskovec	2302	74	1678	84	3981	58	730	—	950	—	475	—	1581	—	241
Leskovača	2224	50	1871	50	4096	—	1758	—	264	—	600	—	300	—	79
Ljubljana — ljud. posoj.	1489162	50	1491481	56	2980644	06	320091	37	182088	27	88495	68	39239	13	1723
„ — Vzaj. podp. dr.	325024	61	280483	67	605508	28	67704	35	136529	80	48310	—	26521	—	?
Ljubno	6241	49	16003	11	22243	54	5809	—	11589	88	4150	88	100	—	200
Loskipotok na Taboru	1481	23	1870	64	3351	87	280	—	665	89	1180	—	180	—	79
Marenberg ?															
Medulin	4011	81	2805	62	6817	43	2368	—	120	83	2668	80	1062	94	303
Mengeš	9091	14	7060	45	16151	59	6239	—	4891	—	2050	—	2200	—	409
Metlika	36714	53	31466	61	68181	14	22596	30	5514	98	15238	—	4660	—	+8
Mokronog	8623	82	7077	71	15701	53	5288	—	4925	38	1460	—	1760	—	215
Mošnje	4775	55	3651	70	8427	25	3530	—	540	—	100	—	—	—	124
Naklo	2005	80	392	03	2397	83	1800	—	367	14	—	—	—	—	49
Oprtalj ?															
Pišece	5456	97	8029	02	13485	99	740	—	3422	50	2240	—	4088	—	+2
Planina	4050	64	4829	89	8880	—	500	—	565	—	—	—	3200	—	109
Polhov-Gradec	5831	—	5644	07	11475	07	2608	95	190	—	—	—	3050	—	146
Poljane	12418	—	7617	06	20035	06	8658	—	5440	14	1200	—	600	—	404
Preddvor	1172	34	1172	20	2344	54	915	—	60	—	330	—	41	20	38
Pulj	87329	01	69033	50	156362	51	62406	93	30308	59	22833	77	8949	49	+15
Preska	3881	—	3972	—	7853	—	2166	—	880	—	1100	—	—	—	+5
Radeče	19979	60	19291	53	39271	13	10418	60	8165	09	11120	60	2780	73	469

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Rab	89774	43	65967	64	155741	47	3018	—	2399	42	2734	—	1056	71	459
Rečica	20597	83	16553	89	37151	72	12486	—	5054	58	7400	—	1540	—	413
Ribnica	30528	03	26811	41	57339	44	7719	—	12549	18	13420	—	11160	—	304
Ricmanje ?															
Rob	4421	25	4130	99	8552	24	4241	—	2048	—	560	—	100	—	?
Rogoznica	29090	40	29080	10	58170	50	10253	44	906	25	19634	76	1163	50	106
Rova	5737	45	6007	12	11344	57	1757	—	3365	06	1000	—	1570	—	230
Rovte	7288	10	5940	81	13228	91	3914	21	707	15	—	—	184	—	97
Selce	13195	61	13646	80	26842	41	8435	—	5663	17	1900	—	1200	—	304
Semič	19190	06	18493	—	37683	06	4614	—	5057	18	9372	—	200	—	265
Senožeče	3829	98	3884	81	7714	79	600	—	—	—	2129	—	3100	—	295
Sevnica	14731	07	16928	16	31659	23	10471	40	1667	—	10220	—	2649	—	1822
Sinčavas ?															
Smlednik	1127	87	1127	92	2255	79	703	60	20	—	—	—	40	—	33
Sorica	5904	80	5699	90	11604	70	2304	—	4126	23	—	—	—	—	30
Srednjava	20454	87	22525	30	42980	17	10133	35	4703	—	4756	—	8293	—	372
Staraloka	14063	65	12013	52	26077	17	9174	04	11433	90	400	—	1600	—	226
Stari grad	23599	46	20285	82	43885	28	15540	—	—	—	5200	—	1770	—	+3
Stari trg	38962	91	32966	95	71929	86	22400	—	17732	78	14590	—	2588	—	553
Struge	1322	33	2044	48	3366	81	1310	—	1167	61	500	—	—	—	46
Sv. Ema	1008	39	900	16	1908	55	200	—	700	—	200	—	538	70	101
Sv. Jakob ob Savi	2828	34	2788	04	5616	38	1436	—	467	—	200	—	1216	—	138
Sv. Križ p. Kostanjevici	11822	22	9072	81	20895	03	666	—	3670	—	5270	—	2728	44	+8
Sv. Križ pri Litiji	7189	50	7722	71	14912	21	4953	—	1821	05	2735	—	1870	—	342
Sv. Jurij ob j. ž.	8802	27	12307	40	21109	67	8503	—	5439	80	400	—	134	42	203
Sv. Jurij pod Kumom	3402	78	2901	08	6303	86	1822	—	300	—	1100	—	—	—	27
Sv. Jurij pri Kranju	8241	72	7424	13	15665	85	6355	—	1140	63	40	—	820	—	?
Sv. Kunigunda	2563	60	2035	75	4599	35	1957	—	325	65	—	—	—	—	82
„ Lenart	32182	48	34989	31	67171	79	10090	—	6898	33	18888	—	17577	—	?
Šebrelje	12587	71	3248	44	15836	15	517	90	1910	42	1044	—	1881	50	102
Škocijan	12300	54	13063	93	25364	47	10251	—	4791	30	2060	—	1666	—	619
Škofjaloka	4448	41	472	12	4920	53	4402	22	40	—	400	—	—	—	51
Šmarje	7721	07	4292	35	12013	42	3814	—	1953	35	2300	—	206	25	206
Šmartno pri Litiji	4070	67	4690	83	10761	50	2254	87	2690	03	1962	—	200	—	193
Šturije	6604	87	7014	90	13619	77	4850	40	353	72	1170	—	1340	73	?
Št. Ilj pod Tur.	5187	66	6935	75	12123	41	2082	—	294	05	5607	—	758	47	159
Št. Janž	1901	53	1886	66	3788	19	13	32	268	—	400	—	1801	85	157
Št. Jernej	15948	06	10923	43	26871	49	6824	—	4192	79	5520	—	3816	08	587
Št. Peter	13169	85	13163	92	26333	77	8024	—	5376	07	2120	—	755	—	399
Št. Rupert	3495	—	2483	34	5978	34	900	—	860	—	620	—	1420	—	226
Št. Vid pri Zatičini	13772	31	14577	08	28349	39	12930	—	4009	45	2000	—	500	—	398
Tinjan	1315	38	1598	—	2913	38	208	50	14	—	1584	—	678	—	243
Tomaj	9729	06	9287	64	19016	70	7896	—	950	—	1800	—	1610	—	389
Tomišelj	6300	05	6873	58	13173	63	3380	—	918	58	1950	—	2510	—	325
Toplice	8913	74	8711	33	17625	07	8863	—	2800	—	1100	—	—	—	+2
Trebelno	7918	36	6845	45	14763	81	1102	—	5255	89	1454	—	480	—	187
Trnovo	28153	97	28029	—	56183	46	22452	07	7528	77	4054	15	3555	74	690
Tržič	10055	65	8732	29	18787	94	5451	90	2435	83	2280	—	353	47	144
Tržišče	2143	09	2532	72	4675	81	899	—	2249	28	240	—	200	—	109
Tunice	4351	02	3202	93	7553	95	2613	—	1152	30	40	44	400	—	43
Velike Lašče	6230	52	5768	37	11998	89	3514	—	2102	61	700	—	—	—	124
Vipava	30405	79	33049	33	63455	12	12082	—	19905	74	8213	—	11170	—	1135
Višnjagora	8807	81	8525	73	17333	54	4128	—	6310	—	2170	—	781	35	375
Vojsko	312	05	361	19	673	24	171	49	351	56	—	—	140	—	27
Vrhnika	11901	34	10832	72	22734	06	6644	34	8134	75	2555	—	1532	78	+2
Zagradec	14374	76	17106	36	31481	12	5837	—	1370	—	400	—	400	—	115
Zatičina	1835	87	1797	25	3633	12	564	—	1767	—	—	—	1200	—	69
Zg. Besnica	6360	72	5880	03	12240	75	810	—	2115	34	1700	—	3500	—	50
Zg. Tuhinj	4679	95	2948	86	7628	81	1941	—	1140	—	1800	—	2700	—	163
Žiri	9050	40	6935	50	15985	90	3100	—	3197	87	3720	—	4690	—	252
Župa Raščane ?															
Žužemberk	10717	66	8235	71	18953	37	3614	18	4692	70	3330	—	1300	—	284

KMETIJSKO BERILO.

Živinoreja.

Oskrbovanje svinj-prasnic.

Ako se ogledujemo na okoli po svetu, vidimo da med domačo živino posebno svinje marsikje z svojo zalego nedostajajo, tako da je čuti marsikje primanjkljaj pri tej živini. Vsled tega pa je tudi cena tej živini v zadnjih letih nevrjetno poskočila. Pomanjkanju te živine pa so prvič krive razne in hude bolezni, drugič pa tudi slabo oskrbovanje svinj-prasnic za prihodnji zarod. In o tem naj prevedem nekaj važnih naukov, kakor jih opisuje izvrstni češki list „Češka Hospodyne“.

„Od dobre svinje upamo, da bode dala obilno in zdravih prascev. Da pa se to doseže, mora biti svinja tudi tako oskrbovana, da ostane pri močeh vzrediti mladi zarod. Gospodar večkrat misli, da je treba v ta namen plemensko svinjo kar najboljšo krmiti. Toda to tudi ni prav. Skušnje namreč uče, da preveč rejena svinja ne skoti veliko prascev, pa tudi nima obilno mleka, vrh tega se pa še rado zgodi, da mladiče pomečka. Tudi se debela svinja malokdaj obreji, čemur je kriva tolšča v prašniku, če je pa breja, povrže malo in še to slabih prascev. Ta sodba velja splošno in najbolj o čistokrvnem angleškem plemenu, kajti ta vrsta, ki se najbolje redi, pa se vzreja in koti tako pomanjkljivo in slabo.

Nasprotno pa se tudi razume samo ob sebi, da se svinja prasnica ne sme krmiti preslabo in nezadostno. Gotovo je, da se vsled tega ne morejo mladiči zadostno razviti in ko se skotijo, že itak slabe moči matere ob sesanju kmalu pokončajo in izrabijo. Toraj pri hrani naj velja srednja pot, ne preveč redilna, vendar pa zadostna hrana:

Najboljše krmilo za prasnice je zmes od ostankov iz kuhinje in

mlekarstva, katerim se primeša primerno „šrota“ ali po našem rečeno „metila“ od ječmena ali ovsa, pa nekoliko kuhanega in zmečkanega krompirja ali repe. Po leti pa velja kot glavno krmilo mlada in sveža detelja. Za nekaj dnij pred sprasenjem pa se priporoča dajati nekaj več šrota in repe, zraven se naj vzame tudi kaj korenja, to pa zato, da se obvaruje svinja pred vnetjem vimena ali mlečnice.

Napaka je, ako dobiva svinja ves čas brejosti hrano le od okopavnih sadežev, krompirja, repe itd. Nasledek navadno je, da se skotijo potem prasci slabi ali celo — mrtvi. Istotako tudi ne velja v veliki množini presušeno krmilo. Najmanj pa se sme dajati breji svinji hrana, katera se razkroji v želodeu in napihuje, n. pr. žito, ali v večjeji množini tudi vsakovrstno drugo zrnje.

Hrana se naj daje prasnicam po trikrat na dan in sicer v skrbno določenih obrokih. Vsa hrana naj se v posodi najprej dobro premeša, da postane, kakor kaša in tudi primerno shladi. Paziti pa je, da je po letu krma raje bolj hladna, po zimi pa gorkejša.

Kar se tiče hleva, se razume, da naj bode kolikor mogoče osnažen in gorkota naj bode v njem od 15 do 20 stopinj po celzijevem toplomeru.

Ako nam je paša na razpolago, pustimo po par ur na dan prasnico na pašo. Ako prostora za pašo ni, pa skusimo zagradiť vsaj gnojlišče, kjer se naj ob ugodnem vremenu žival po par ur giblje in razvija.

Z prasnico se mora sploh mirno in vljudno ravnati. Ako jo je na pr. treba pred oprasenjem pregnati v drugi hlev, naj se zgodi to vsaj za 14. dnij pred časom skotenja. Razume se samo ob sebi, da mora biti svinja ob tem času, kakor

tudi pozneje s prasci sama v enem hlevu.

Doba brejosti pa ni vedno stalna. Pri naglo rastočej živali in če ima dobro hrano in oskrbovanje je nekaj časa prej, nego pri živali v teh lastnostih bolj počasnej. Navadni čas se šteje po 116 dnij. Nekaj dnij pred oprasenjem svinji trebuh malo upade, vime pa naraste in sesci se napno. Iz teh je mogoče sprva namlesti neko mlečno tekočino, dočim že dan pred skotenjem pride samo mleko. V tem času se svinja že težko pregiba, najraje poležava, kar je tudi najbolje v tem času. Sedaj ji je čez vse potreben mir in primerna hrana. Ta bodi iz otrobov, mleka, šrota ali družih majhnih primesi. Opomniti je tukaj, da ne smemo prasnico sedaj gladovati, niti ji kaj mastnega dajati, kajti oboje ji obuja željo po žretju, da je potem nevarnost, kar se večkrat prigodi, da svoje mladiče požre.

Prasci se kotijo navadno v času od 8 do 10 minut. Za poslednjim pride navadno trebilo, katero treba takoj odstraniti, da ga svinja ne požre in potem začne žreti še mladiče. Prasce je treba koj po skotenju priložiti k sescem. Ako se svinja noče vleči, se pripravi morda k temu, ako se rahlo čoha z roko po trebuhu.

Mnoge prasnice so takrat kaj razdražene. Tukaj je treba vse pozornosti. Mirno ravnati z njimi, kolikor le mogoče. Večkrat se ne navadijo dojeti mladiče, ako imajo le-ti ostre zobe. Te je treba pregledati in po potrebi odščipati. Goditi se pa mora vse to toliko od svinje, da ona ne sliši cviljenja mladičev. Še bolj je treba paziti, da se ob takem času ne kolje blizu hleva, kakor je treba preprečiti vsako razdraženje živali. Ako je le-ta v strahu in jezi, požre na-

vadno mladiče, kar se je že pre-mnogokrat zgodilo.

Poleg češkega — Pohorski.

Sadjarstvo.

**Kmetje, skrbite za naraščaj
hruškovega drevja.**

Bodočnost je last onega, kateri si jo zna pridobiti za časa. Tako je ona gotovo dobiček tistega, kdor s previdnim očesom meri in opazuje sedajnost, pa zna sklepati iz tega v prihodnost. Čeravno je v veljavi to pravilo v vsakoršnem življenju, hočemo se danes omejiti le na jedno gospodarstveno stroko in to na pridelovanje mošta.

Kakor je skoraj že v obče znano, navadilo se je v teku nekaj desetletij naše kmetijsko ljudstvo že močno na pijačo. Žalibog da ima v tem mnogo skušnjav na škodljivo žganje, katero pa mu škoduje na vseh straneh. Ker se to zlo ne da odvrniti naravnost, treba je skrbeti, da se njega strup vsaj omeji, kar pa se zgodi z drugimi sredstvi. Najboljši pripomoček za to pa je gotovo mošt in sicer hruškovec, katerega za prihodnost skrbeti bodi našim kmetom že sedaj naloga, kajti znano je, da se drevje ne zaredi v kratkem času, kakor druge rastline.

Ravno hruške pa se prav težko vzrejajo. Dočim raste po presajanju in cepljenju jablan kaj rada, je hruška veliko bolj izbirčna. Radi tega jih tudi v drevesnicah nimajo mnogo na razpolago, vkljub temu se pa vendar izplača prizadevanje z vzrejo hrušek, za kar naj navedem le par prednostij, s katerimi se lahko hruška ponaša pred drugim sadjem.

1.) Njena trpežnost. Ako je zdrava vzgojena, raste in vstraja skoraj po celo stoletje, med tem ko drugo drevje vsaj za polovico prej shira in omedli. Tudi ji ne škoduje za kar bodi kakšna živad, kajti hruška dobi navadno kmalo raskavo skorjo, katere ni treba beliti, ker ji divjačina ne škoduje.

Tudi les ji je kmalo čvrst in krepak, da drevo zgodaj že trdno stoji, brez podpore ali kola.

2.) Njena velikost. V dolgem času njenega življenja zraste hruška navadno v veliko in mogočno drevo. Dela pa navadno ž njo ni družega, nego da se v letu enkrat osnaži in otrebi pregostih vej in mladik. To se stori v zgodnej spomladi in potem je celo leto mir. Pomniti je treba, da, kadar se hruškovo drevje nasaja, se jemlje v poštev prostor, katerega bode drevo morebiti v poznih letih zavzemalo, da ga ne vsadimo pregosto. Narmanj deset metrov narazen naj velja pravilo, v rodnej in močnej zemlji pa še več. Le tako se bode moglo drevje še v pozno starost povoljno razvijati.

3.) Njena rodovitnost. Splošno se sodi, da so v naših krajih trojne letine za sadje, to pa jedna dobra, druga srednja in tretja slaba. Po tej sodbi moramo vzeti srednjo mero za vsako leto. Ta nam bode izkazala približno, da hruškovo odraslo drevo v obsegu kacij osem metrov dá okoli polovnjak sadja, kar izda obilno sto litrov mošta. Ta pa se ceni in prodaja navadno od 6 do 8, časih celo do 10 kr. liter, kar znese pri jednem drevesu blizo toliko goldinarjev. Ali si moremo misliti v naših krajih pri kakem sadežu takšne dohodke? In to pa pri narmanjšem trudu in malenkostnih stroških! Čudo za to pa ni, da je že v davnih časih pel slovenski pesnik:

Hruške, jabolke in druge cepé
Cepi v mladosti za stare zobé!

Kakor rečeno ima hruševo drevo dolgo dobo življenja, med katero daje lastniku obilnih dohodkov. Raste naj že ob robu njive ali na vrtu, tudi na pašniku se mu zdi ne prepusto, povsod po močeh raste in rodi. Pazno oko zvedencev takšno drevo kmalo zasledi, zato pa se zemlja s takšnim drevjem nasajena celo drugače ceni ob prodajah, nego drugačno zemljišče. Med tem,

ko se ceni navadna njiva ali travnik, pa krepak gozd od 50 do 100 gld. za oral, pogleda se po vrtu ali z drevjem nasajenem travniku bolj na drobno in ceni se navadno po kvadratnem sežnju. Tukaj pa če vzameš na videz kaj nizko mero, recimo le 20 kr. na kvadratni seženj, znese oral — 1600 sežnjev — visoko svoto 320 goldinarjev. S tem pa pridobi majhno zemljišče koj kmalo drugi ugled in drugačno vrednost.

Govorili smo sedaj o hruškovem drevju, pa to le splošno. Da se uspeh naših nasadov doseže, treba nam je biti še kaj previdnim. Ako stanujemo, kakor smo rekli, bolj v strani, da izkoriščamo hruške za mošt, je svetovati kmalu saditi le moštnasto drevje. V tem svetujemo izbirati pri cepljenju ali nasajanju narbolji vrsti; moštnico in pa tepko. Hruške raznih sladkih vrst se na kmetih ne izplačajo. Narlepše sadje se pokrade, ob enem se drevje polomi, navrh pa pogosto so tepeži, krađeži in tožbe. Toraj nežnih vrst ne priporočamo saditi, razun za veselje kje v obližju.

Tembolj pa s polno zavestjo priporočamo saditi in cepiti hruške moštnice in tepke. Te oboje imajo lastnost, da jih tatovi radi grenkega okusa nič preveč ne odnašajo, pač pa hvalevredno lastnost, da dajo obilno in dobrega, pa vstrajnega mošta. Radi tega takšno drevo lahko vsadimo kje bolj ob strani, misleč da nima vrednosti na videz, pa ob svojem času lastniku — kmetu — donese svoj dobiček. In s tem je doseglo svoj namen.

Pohorski.

**Zakaj rodi marsikje sadno drevje
še le na vsako drugo leto?**

V mnogih sadnih vrtovih je nekaj čisto navadnega, da jablane in hruške in drugo sadno drevje ne prinese vsako leto, ampak k večjemu vsako drugo leto svoj sad. Ta prikazen je v nekaterih krajih tako splošna, da jo imajo ljudje za popolnoma naravno lastnost

sadnega drevja. A pri tem je vendar čudno, zakaj se v krajih, kjer bolj pridno oskrbujejo sadno drevje, ta namišljena naravna lastnost sadnega drevja kmalu izgubi in da prične potem drevje redno, tedaj vsako leto roditi. Da v mnogih pokrajinah, kjer sadjarstvo najlepše cvete, omenjene prikazni sploh ne poznajo ali je vsaj nekaj redkega. A tam so pa tudi že zdavnaj spoznali, da potrebuje drevo ravno tako, ali pa še bolj kot druge kulturne rastline dovoljne hrane. Ondotni sadjarji tudi vedo, katere redilne snovi da sadna trgatev vzame iz zemlje, kaj je torej treba zemlji povrniti, da ne trpi škode. Iz rečenega pa tudi že sledi, da je pomankljivo hranjenje sadnega drevja tudi glavni vzrok, da redno ne rodi. To je kaj lahko dokazati.

Ako se drevju zadostno ne gnoji, potem mu pač ni mogoče nastavljenega sadja popolnoma razviti. Ravno v času dozorevanja sadja, tedaj v času, ko poletu sok v drugič poganja in so zemeljske moči vsled tvorbe sadja skoro popolnoma izcerpljene, ravno v tem času nastavlja drevje tudi popke za bodoče leto. Ako pa v zemlji ni niti dovolj hrane za izgotovitev nezrelega sadja, potem je samoumevno, da ne more biti o tvorbi sadnih popkov za prihodnje leto niti govora in da je rodovitnost drevja nemogoča stvar. Ako pa v tem času, ko drevje dozoreva, v drugi polovici julija in v avgustu, dobro pognojimo sadnemu drevju, najbolje z gnojnico, potem se bo letošnje sadje lepo izzorilo in odebelilo, drevje pa bo ob enem nastavilo tudi dovolj cvetnih in sadnih popkov za prihodnje leto.

Večinoma ljudje gnoje drevju v jeseni ali po zimi, po leti pa gnojenje popolnoma opuščajo. Z ozirom na rodovitnost pa smemo trditi, da je poletno gnojenje še važnejše od jesenskega. Ako poletnega gnojenja ni, tedaj utegne ena bogata sadna letina rodovitnost

drevja tako izcerpati, da potrebuje več let, da zopet pride k moči. Pri gnojenju sadnega drevja ne smemo pozabiti, da z različnimi gnojili dosežemo različne vspehe. Če hočemo n. pr. da bo mlado drevje hitro rastlo ter napravilo dovolj močnega lesa in listja, tedaj mu dajmo dušika in kalija, če pa hočemo od drevja obilno sadu, mu moramo dati fosforne kisline.

Kar zadeva izvrševanje gnojenja sadnemu drevju, moram opozoriti, da se ne sme gnojiti zemlje blizu debla, ampak v kolobaru pod vejami, ki tvorijo drevesno krono; kajti le tu se nahajajo koreninicesesalke, katere edine so v stanu sprejemati iz zemlje hrano in jo dovajati deblu in vejam.

—v.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Dolenjska vina na razstavi v Parizu.

V mesecu oktobru 1904 bila je v Parizu mednarodna vinska razstava.

Seveda so prišle na to razstavo narbolje kapljice s vseh vinorodnih krajev.

Naš podpredsednik, ravnatelj gosp. Josip Jeglič poslal je na razstavo dolenjca, ki ga je pridelal leta 1903 v svojih vinogradih v krški Trški gori.

Kdor vina pozna, že ve ceniti, kolike vrednosti da je dolenjce — vendar pa bi marsikdo menil, da mora na razstavi, kjer so le narbolja vina s sveta, vendar le zaostati.

In vendar dolenjce ni zaostal. Bil je odlikovan i. s. je dobil gosp. Jeglič poleg diplome — častni križ, s čim se je na razstavi priznalo, da spada dolenjce k narboljim vinom.

Dolenjski vinorejci se morajo tega vspeha veseliti in g. Jegliču hvaležni biti, da je spravil dolenjca na razstavo v Pariz.

Marsikomu najbrž ne bo znano, da razstavljanje na takih razstavah precej stane — treba je namreč

drago plačati prostor — in če razstavljaalec dobi najprvo darilo, se s tem njemu ne poplačajo stroški — sam tudi nima posebne koristi — pač pa cel dotični vinorejski kraj.

Splošno.

Lovrinovo novo leto.

Od te istine pač ne morete ničesar odgrizniti, odščipniti in utajiti oče Lovrin, od istine namreč, da račun in kalkulacija šele privedeta človeka do gospodarskega obstanka in napredka, ako se mož tudi sicer v drugih rečeh prav obnaša. Vi seveda se strahovito bojite vsakega zaznamka, vsakega najmanjšega proračunjevanja, sploh vsega, kar Vas sili, da si daste račun od svojega hiševanja, dobro pomnite: sami sebi!

In vendar ne gre drugače, Vi morate! Čujete, Vi morate, in če nočete prostovoljno, tedaj pride Atila, hunski kralj, t. j. pride sila, ki je že tu in tam nastopila in bo k marsikomu še prišla. Tam se imenuje sila: prodaja na dražbi, tukaj: prišel je na boben, še drugje: mož je pod kuratelo, vzeli so mu gospodarstvo i. t. d. Povsodi je kralj Atila, eden in isti, in ako preiskujemo stvar bolj temeljito, bomo vedno našli da ljudje, ki jih je bridka sila zagrabila za vrat, niso ničesar vedeli o svinčniku, papirju in tehtnici, da so gospodarili brez premišljevanja, brez računa.

Jaz bi tako-le dejal, oče Lovrin, vsediva se nekaj večerov k luči na mizi in poglejva, kako kaj stojite, kaj prav za prav imate, to se pravi: napraviti hočeva inventuro. Prav za prav bi bil konec junija, ko sta pod in svisli prazna, ali pa konec novembra, ko sta pod in svisli napolnjena, bolj pripraven čas za najino delo, toda konec junija je družega dela čez glavo in za sedenje v hiši ni časa.

Vi imate glavnico ali kapital. In v čem obstoji Vaša glavnica? Ali je denar, ki ga imate v omari?

Ali je denar, ki ga imate na posojilu? Kaj je Vaš kapital, oče Lovrin?

No ja, oče Lovrin, Vaša glav-
nica je dvojne vrste, kakor je ne
samo Vaša, ampak glavnic vsa-
kega trgovca, vsakega obrtnika,
vsakega kmetovalca, naj bo velik
ali majhen, rdeče navadne ali vi-
šnjeve krvi. Vsaki kmet ima zem-
ljiško, bolje temeljno glavnic in
prometno glavnic.

A. Vaša temeljna glavnic
so: njive in travniki, gozd, ribnik,
pota, mostovi, jarki in meje, vod-
njaki, vse stavbe, kot hiša in hlevi,
šupa in pod, gnojišče (če je obzi-
dano), svinjak in čebelnjak, drvar-
nica in sušilnica za sadje, domači
vrtič za zelenjad in drevesnica itd.

B. Vaša prometna glav-
nica pa je trojne vrste in spada
k nji:

1.) vsa živina, ki ji pravimo
tudi živi inventar;

2.) vse orodje in stroji, ali
mrtvi inventar;

3.) ves gotovi denar, vse za-
loge, ves gnoj, žito za seme, vse
delo opravljeno na polji za naprej,
vse to je z eno besedo tekoči in-
ventar.

Ako hočete imeti lep, redn
seznamek svojega premoženja, te-
daj Vam ne preostaja nič drugega,
kakor da to vse lepo urejeno na-
pišete in primerno cenite in na
koncu seštejete, n. pr. tako-le:

A. Temeljna glavnic.

I. Zemljišča:	K
1.) Dvorišče s sadnim vrtom	1000
2.) Vrt za zelenjad . . .	200
3.) Njive:	
a) „V hosti“	4000
b) v „Trepetih“ . . .	15000
c) na „Beričevem“ . .	14000
4.) Travniki:	
a) „Spovine“	3000
b) „Grmarise“	2000
5.) Gozd: 50 oral	2500
	<u>K 41700</u>

II. Poslopja:	K
1.) hiša	3000
2.) goveji hlev	5000
3.) konjski hlev	4000
4.) ovčji hlev	1400
5.) svinjaki	1500
6.) pod	3000
7.) sušilnica	200
8.) kolarnica (šupa) . . .	300
9.) čebelnjak	80
10.) gnojišče	60
i. t. d.	
	<u>K 18540</u>

B. Prometna glavnic.

III. Živi inventar:	K
1.) 2 vola	600
2.) 2 konja	600
3.) 8 krav	1800
4.) 20 ovac	500
5.) 20 ovnov	600
6.) 1 pes	6
i. t. d.	
	<u>K 4106</u>

IV. Mrtvi inventar:	K
1.) poljsko orodje	800
2.) priprave za vprego . .	500
3.) vozna priprava	600
4.) hlevsko orodje	200
5.) orodje na podu	100
6.) vrtno orodje	50
7.) orodje za gospodinjstvo	1500
8.) „ „ kubinjo	400
9.) „ „ mlekarstvo	150
10.) „ „ čebelarstvo . . .	60
11.) slamoreznica	100
12.) sejalni stroj	500
13.) mlatilnica	200
14.) gepelj	200
trijer, travniška brana, pajkelj i. t. d.	
	<u>K 5360</u>

V. Tekoča glavnic.

1.) semensko žito	
2.) zaloga krme	
3.) zaloga slame	
4.) gnoj	
5.) drva in deske	
6.) mleko v zalogi	
7.) surovo maslo v zalogi	
8.) sir v zalogi	
9.) meso v zalogi	
10.) gotovega denarja i. t. d.	
i. t. d.	
	<u>K 2000</u>

VI. Pravice in bremena (služ- nosti).

	K
1.) Pravice a) do lesa za	50
b) do paše za	100
2.) Bremena: šola in cerkev	60
amortizacija in obresti	
od izposojila	50
	<u>K 260</u>

Vse te številke smo postavili
seveda popolnoma samovoljno; te
številke nimajo samo namen Vam
pokazati, kako se imate lotiti pri-
poročene delu in kakor je pač
Vaše gospodarstvo vravnano, po
tem se bo ravnal tudi zapisnik ali
inventar različno.

V vsakem urejenem gospodar-
stvu, ki je dobro premišljeno,
morajo biti posamezne gospodarske
panoge mej seboj v pravilnem raz-
merji, temeljni kapital ne sme biti
tako in tako velik, poslovna ali
prometna, tudi opravilna glavnic,
pa samo tako in tako velika. Eden
izmej glavnih zakonov umnega
gospodarstva je ta, da opravilna
glavnic ne sme biti premajhna,
da more znašati vsaj eno petinko
($\frac{1}{5}$) osnovne (temeljne) glavnice,
to se pravi, na vsakih 100 kron
osnovne glavnice moraš imeti vsaj
20 K opravilnega kapitala. Ako
tega ni in začneš gospodariti brez
denarja v žepu, kaj je potem ve-
činoma posledica? Vzeti si moraš
denarja na posodo na visoke
obresti, prodajati svoje pridelke,
še predno jih imaš, krpati moraš
eno luknjo vedno z drugo novo in
čez nekaj let že veš kaj
mislim — s palico od domačega
praga proč. Oče Lovrin, razdelite
vsoto osnovne glavnice, z vsoto
opravilne glavnice, ako gre pet-
krat, dobro, naj bo, še bolje pa
je, če dobite kot rezultat večje
število od 5.

Osnovna glavnic je sicer res
varna glavnic, zato pa nese tudi
majhne obresti, 3—4 največ, raje
2, še rajše menj. Kmetovalci bodo
vedno z večjim pridom gospodarili,
ako ne množe osnovne, ampak
opravilno glavnic, kajti ta prinese
več obresti, vsaj 8 do 10%. Vze-

mimo n. pr. kmet si je prihranil 750 kron in kupi za to njivo, ki mu pri vsej skrbi in delavnosti ne prinese več kot kvečjemu 4⁰/₀, torej 30 K. Ako bi bil vtaknil teh 750 kron v svoje gospodarstvo in izdal recimo 150 K za drenažo (osuševanje) mokrega travnika, 200 K za namakanje zelo suhega travnika, 100 K za šrotovnik za žito, ostanek pa naložil v domači hranilnici, tedaj bi mu nesla drenaža najmanj 7 odstotkov, namakanje 0⁰/₀, hranilnica 4¹/₂⁰/₀, in vsled šrotovnega mlina bi izkoristil zrnje pri živini za 30 K bolje. Če tedaj 750 K kot osnovna glavica nese 30 K, prinese vporabljen na opisani način 74 K ali letni dobiček 44 K.

V kmetijstvu se da še veliko, veliko denarja zaslužiti! Čarovna sredstva za to pa so: svinčnik, papir in tehnica. Kakor je lenoba vseh pregreh grdoba in začetek, tako je računstvo, premišljen račun in kalkulacija v kmetijstvu začetek vse modrosti seveda poleg strahu Božjega, brez kojega bi bilo seveda vse naše delo le noša vode v Savo; toda vsega tega se je treba priučiti popreje in privaditi.

Seveda se je treba popreje skregati z raznimi vraguljci, ki mnogokrat preganjajo kmeta o prostih urah, ob nedeljah in praznikih, če pride skupaj z ljudmi svoje baže; ti vragulji ne puste možu, da bi zbral enkrat svoje misli, ne puste mu nikoli lotiti se pisanja, češ imaš preneokretno roko za to, ti vrage delajo mnoge gospodarje surove, jezne, nevsprejemljive za vsako izboljšanje!

Posebno ob zimskih večerih uganjajo ti vražiči svoje peklenske šale pri kvartah in špiritu!

— o —

Odpalo listje v gozdu.

V mnogih krajih rabijo in grabijo jeseni in spomladi listje po hostah in gozdih in ga imajo za steljo. V sili se mora seveda vzeti, kar ravno dobiš, a posebno dober

ni tak gnoj. Razven tega je že davno brez dvojbe dokazano, da je odpalo listje za gozdove največje važnosti: Ako so razmere v zemlji le količkaj neugodne in se listje leto za letom odgrablja, tedaj mora rast v gozdu v 30 letih že popolnoma prenehati in gozd propasti.

V takem slučaju je tudi pogojzdovanje na novo zelo težavno, ker je prst bistveno poslabšana. Listje je za gozdno prst neusahljiv vir onih redilnih snovij, a ob enem je tudi velike važnosti za fizikalno izboljševanje zemlje. kajti prst, ki jo pokriva plast listja je vedno vlažna in čim več listja, toliko več vode je v zemlji. Veliko bolj gospodarsko tedaj ravna človek, ki raje dokupi stelje ali slame za nastilj, nego bi ropal svojemu gozdu naravno varstvo in gnojilo.

Odpoved trgovske pogodbe s Srbijo.

Na Dunaju so kuhali trgovsko pogodbo z Nemčijo.

Ker je pa Nemčija velika prijateljica Avstrije in še posebno avstrijskih kmetovalcev, se ne da pregovoriti, da bi v novi trgovski pogodbi dala Avstriji najmanjšo ugodnost, pač pa hoče imeti pogodbo, ki bi bila za avstrijske kmetovalce pogubonosna.

Seveda se morajo avstrijski kmetovalci braniti in so takozvani voditelji agrarcev na Dunaju že tudi sklenili, kaj da storiti; na pomoč so jim še prišli voditelji ogrskih agrarcev — in sedaj stavijo v očigled ponesrečene pogodbe z Nemčijo zahtevo, ki pa morda ne označuje v krepkih besedah našega stališča napram Nemčiji in ne zahteva za nas pravične pogodbe z Nemčijo, — temveč pravi, ker Nemčija noče pravične pogodbe, se naj odpove trgovska pogodba s Srbijo.

Taka zahteva agrarcev — oziroma njih plemenitaških vodij — je pač za naše kmetovalce le slepilo, brez vsake vrednosti — toraj

nimamo nikakega povoda se za odpoved ogrevati.

Našim kmetovalcem preti nevarnost z Nemčije — a ne s Srbije.

Slovstvo.

Soseda Razumnika prasičja reja je naslov ravnokar izišli, 153 strani obsegajoči knjigi s 44 podobami, ki jo je izdala c. kr. kmetijska družba v Ljubljani. Knjigo je prevzel, oziroma priredil za naše razmere družbeni ravnatelj g. Gustav Pirc, in sicer po nemški knjigi dr. Steuerta, kr. profesorja na kmetijski akademiji v Weihenstephanu. Slovenci dosihdob sploh nismo še imeli strokovne knjige izključno za prasičjo rejo in prav malo strokovnih spisov tako poljudno in vsakemu razumljivo pisanih kakor je omenjena knjiga. Na izredno poljuden način v obliki pogovora s sovaščani razklada, poučuje, bodri in svari Razumnik svoje sosede glede prasičje reje, spodbija napačne ugovore in napeljuje k umni in pravi prasičji reji. Na ta način se razpravlja v 43 poglavjih vse, kar se tiče vzreje, reje, krmljenja in oskrbovanja prasičev, pomoči pri porodu, ter o poglavitnih navadnih in kužnih boleznih pri prasičih. V knjigi se upošteva izključno sama praksa; nerazumljivih reči ni nič, in tam, kjer se mora kaj vednostnega povedati, je vedel pisatelj izvirnika res tako mikavno in poljudno razložiti, da mora vsakdo razumeti. Dr. Steuer je spisal celo vrsto takih poljudnih knjig za nemške kmete, in da je ž njimi pravo zadel, spričuje njih ogromno razširjenje. Prepričani smo, da bo njegova poslovenjena knjiga „Soseda Razumnika prasičja reja“ tudi pri nas imela isti uspeh in da ne bo slovenskega prasičerejca, ki bi knjige ne prebral. Knjiga se naroča pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani in stane s poštnino vred samo 1 K.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 41.: (V. B. v M. N. pri K.) — Nameravam zasaditi svoj svet s hruškovim in jabolčnim drevjem in sicer s takim, ki rado rodi in ki se najbolje proda. Prednost bi dal zimskim vrstam. Prosim naznanila, kakšne vrste naj sadim in kje ter po kakšni ceni dobim cepiče dotičnih vrst.

Odgovor 41.: Od jabolčnih pozno zorečih in dobro rodečih vrst, bi bile za Vaše kraje in za Vašo zemljo priporočljive: Kanadska rejneta ali pariški rambur, kaselska rejneta, karmelitorca, Parkerjev peping, siva francoska in Baumanova rejneta, čebular, ter kot prav stanovitna in dobro rodeča vrsta, ki pa napravlja bolj majhen sad, rdeči kuzinot.

Od hrušk pa: Dilovka, pastorovka, Liegelnova maslena hardenpontovka, mačja glava.

Cepiče kakor tudi drevesa teh vrst, dobite pri gg. Hafnerju v Škofji Loki, V. Klenertu v Gradcu ter na kmetijskih šolah.

Vprašanje 42.: (A. S. v sv. P.) Kje in po kakšni ceni se dobe sadna drevesa?

Odgovor 42.: Berite zgorajšnji odgovor! Cene so različne ter se ravnaajo po velikosti in starosti dreves. Navadno stane komad od 60—80 h.

Vprašanje 43.: (J. Z. v ?) Prosim odgovora na naslednja, prasičjereja ličoča se vprašanja.

Odgovor 43.: Ker bi natančni odgovor na Vaša tolika vprašanja, obsegal malone celo knjigo, priporočamo Vam, da si naročite knjigo o „Umni prasičjereji“, kjer najdete vsakovrstna pojasnila zlasti glede pravega krmljenja in ravnanja z mladimi pujski. Komad stane 1 K s poštnino vred.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov. Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Lastni pridelek! Zeljno seme

(kaps) zanesljivo kaljivo, edino pravega kašelskega zelja, ki naredi lepe, trde glave, ter rodi v vsaki zemlji. Prodaja dokler je kaj zaloge, navadno žlico (20 gr.) za 80 v, poštne prosto Ig. Mercina, posestnik in trgovec v Zg. Kašlju p Zalag. Kranjsko. Pri manjših naročilih spšejemajo se tudi pisemske znamke. Na naročila brez denarja se ne ozira. 8—2

I ali dva mlekarska učenca

sprejme večja mlekarska Zadruga.

Pojasnila daje „Zadružna Zveza“.

Kedo proda stare letnike »Narodnega Gospodarja«

tudi nevezane — nam blagovolji sporočiti.

Baderna (v Istri), gospodarsko društvo, ima v svoji zadružni kleti 4000 hl črnega in 500 hl belega vina.

Kdor hoče kupiti izborno istrsko kaljico po zmernih cenah, jo dobi zanesljivo pri gospodarskem društvu v Baderni.

Omaro za led nerabljeno, proda neka mlekarska zadruga. Pojasnila daje „Gospodarska zveza“.

Zajamčeno pristno vino

ima v zalogi Kmetijsko društvo v Vipavi veliko množino, katero prodaja za masna vina belo od 40—30 kron 100 l postavljeno na postajo Postojna. Rudeče pa od 35—40 kron. Zadrugam in večjim odjemalcem oddaja vino po izjemnih znižanih cenah. V zalogi je tudi tropinsko žganje.

Službo poslovdje pri kaki zadrugi išče pošten, doleten mož, ki že več let deluje pri velikem konsumnem društvu ter vse tozadevne posle popolnoma pozna.

Več se izve pri našem uredništvu.

Na Nižje-Avstrijskem proda se 1155 oralov gozda

Starost in vrste:

285 oralov	61—80 let	
224 „	31—60 „	stare smreke,
365 „	21—40 „	jelke, hoje, bukve.
181 „	1—20 „	

Oral je 57 arov.

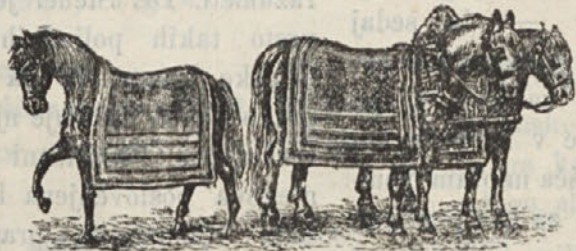
Cena: 360.000 K; potrebna svota: 180.000 K.

Ker se dobijo za zemljo kupci, se da to posestvo dobro parcelirati — in ostane kupcu gozda samo les.

Poizvedbe na: 3—3

R. R. 122 posterestante. Karlovi vari. Češko.

Združene tovarne za volnene izdelke prodajo letos spet samo po meni direktno konjerejem približno 4000 takozvanih

vojaških konjskih odej.

Cena: 1 samo K 4-40 in par samo K 8-40 (6 parov poštne prosto.) Odeje — temnosive — so debele in trpežne ter grejejo kot kožuh, velikost 150/200 cm, toraj pokrijejo celega konja. — Razločno pisana naročila naj se pošiljajo na Steiner-jevo komisijsko trgovino združenih tovarn za odeje, Dunaj II., Taborstrasse 27. — Denar se pošlje v naprej, sicer se naročilo izpelje proti povzetju.

Za odeje, ki bi ne prijale, vrnem denar.

Velika ponaročila, tako od posestnikov Gebauer, Noisternig, Mallnitz, župnik Bardin, Lang, Rotter, Suchodoli itd. 12—4

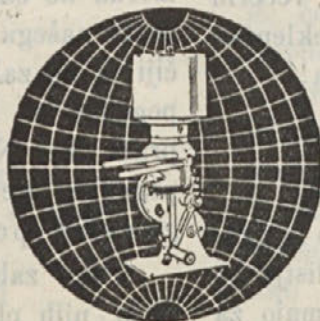
Zadružna zveza

oskrbuje

== svojim zadrugam ==
vse tiskovine, blagajne itd.

Globe mlekarske naprave

kakor tudi vse stroje in orodje za transport mleka, za delanje masla, sira itd. izborno napravljeno prodaja

Globe - separator - družba

Dunaj XVI/2

Neumayergasse Nr. 17.

Zahtevajte ilustrovane cenike.

Zastopniki se iščejo. x-2

Kmetovalci rešite svojo živino mehčine in krhkosti kosti,

kar je po mnenju živinozdravnikov neizogibno, ker ima letos krma premalo rudninskih snovij s tem, da ji redno privedate

Barthel-novo klajno apno.

Nekaj dek vsaki dan v preprečenju koristi več, kot ravno toliko kil, če se je bolezen že pojavila. Potrebuje se za pol leta za eno kravo 6—7 kg, za 1 svinjo 3—4 kg. Poduk o klajnem apnu in o boleznih zastoj.

Stroški mali! Korist tisočkratna!

Svari se pred posnemanji pod imenom redilno apno, klajna kosečna moka itd. Zahtevajte povsod izrečno samo-le kot najstarejše, najpriznanejšje in najboljše

Barthel-novo klajno apno.

Dobi se pri 12—6

„Gospodarski zvezi“ v Ljubljani.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

210 24-23

Amerikanski motor na bencin

najsposobnejši motor za kmetijo in rokodelce, ker je jednostaven in zanesljiv ter malo stane, kar se pri nobenem drugem motorju ne doseže.

Več motorjev od nas že tekó pri poljedelcih, koji so

nam za iste prav hvaležni, ker z njim mlati, rezanco reže, drva žaga in sploh opravi vsako delo za majhen denar.

Najboljše poljedelske stroje, kakor:

mlatilnice, slamoreznice, gepeljne, čistilnice, mline in preše za sadje in grozdje itd.

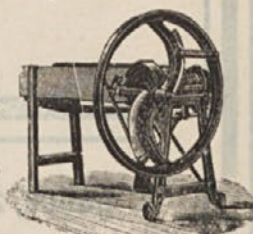
Železo, traverze, železniške šine, cement, štorje za strop in vso potrebščino za stavbe, okov in orodje ter pozlačene nagrobne križe se dobé najceneje pri

224 x—10 Karol Kavšeka nasled.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga poljedelj. strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

Nad 360.000 v rabi!

Nad 600 prvih odlikovanj!

226 8—7

Delniška družba Alfa-Separator

Zaloga za južne dežele:

v Gradcu, Annenstrasse 26.

Prosim berite!

Prosim berite!

Radovoljno Vam potrdim, da so od Vaše cenjene tvrdke za našo mlekarno postavljeni stroji, in mlekarske oprave sploh najboljše kakovosti in nas v vsaki svrhi popolnoma zadovoljujejo. Z opravičenim ponosom se zato lahko sklicujete na tukajšno mlekarsko opravo, katera se gotovo lahko prišteva k najmodernejšim delovršbam.

Spoštovanjem

Deželna mlekarna in šola za sirarstvo

v Kromerizu, Moravsko.

Kromeriz, dne 20. maja 1903.

Anton Liska, l. r. ravnatelj.

Popolne oprave za mlekarno na roko

in na silo: Aparate in posode.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, Gradišče št. 1

(uhod: Kongresni trg št. 16)

preskrbuje za svoje člane

nakup vseh gospodarskih potrebščin, posebno pa umetnih gnojil: Tomazeve žindre, kalijeve soli, solitra, superfosfatov itd., modre galice, žvepla, krme, koruzne moke, otrobov itd., semen, živine, strojev, orodja itd.;

nakup vseh gospodinjskih potrebščin;

prodajo vsakovrstnih kmetijskih pridelkov in izdelkov.

➡ Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg. naprej. ➡

Pomoč pri pomanjkanju krme! Stroji za pripravo krme!

Stroji za rezanico na patent. valjčkih z mazljivimi tečaji lahko za goniti, kar prihrani 40% moči.

Rezpica za repo in krompir,

Mlini za drobljenje in mečkanje,

Parnica za živinsko klajo,

Prenesljive štedilne peči s kotlom z emajliranimi ali neemajliranimi vložnimi kotli, stoječe ali za prevožno, za kuhanje in parjenje živinske klaje, krompirja za različno poljedelsko in domačo porabo itd., potem

Stroj za kuruzo roškati,

Mlini za čiščenje žita,

Čistilni stroji trijerji

Stiskalnice za seno in slamo,

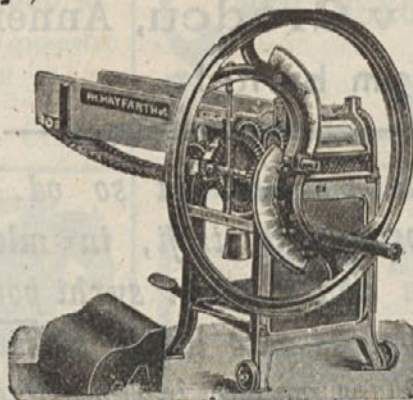
Stroji za mlatiti, viteli, jekleni plugi, valjarji in brane.

Najboljši stroji za sejati „AGRICOLA“

(zistem s premakljivim kolesom) jako priročni, brez spremenjalnih koles za vsako seme, za v goro in dolino.

Samotvorne patentovane brizgalnice za pokončavanje grenkulje, na drevju in hmelju, škodljivcev, peronospore itd.

Vse te stroje izdeluje po najnovejši odlikovani napravi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in fužine na par

DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71.

17 24-8

Obširni katalogi brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se iščejo.

Izdajatelj: Zadrúžna Zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Ivan Rožman, uradni vodja „Zadrúžne zveze“. — Tisek Zadrúžne tiskarne v Ljubljani.